

Gre tokrat zares?

Medtem ko slovenska narodna skupnost v Italiji še vedno čaka odgovor na spomenico, ki je bila poslana ministrskemu predsedniku Colombu dne 3. decembra 1970, in zlasti čaka, da se bo njenim predstavnikom nudila možnost za neposreden stik s predsednikom osrednje vlade, moramo hkrati ugotoviti, da je manjšinska problematika v zadnjem času postala predmet živahne pozornosti tako na ravni političnih strank kot na ravni krajevnih ustanov in drugih institucij.

Potem ko je problem narodnih manjšin dobil primeren poudarek v meddržavnih razgovorih v Rimu, kot je med drugim razvidno iz uradnega poročila ob koncu Titovega obiska v Italiji, imamo te dni vest iz Ljubljane, da sta se prvič uradno srečali delegaciji socialdemokratske stranke Furlanije - Julijske krajine in Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Na tem srečanju je bila posvečena pozornost tudi manjšinski problematiki. Tako je bilo poudarjeno, da je treba manjšinska vprašanja pravno urediti bodisi z vsedravnimi bodisi z deželnimi zakoni. Zdi se nam važno podčrtati, da so se predstavniki socialdemokratske stranke izrekli za ureditev slovenskih manjšinskih problemov v VSEJ deželi Furlaniji - Julijski krajini, torej tudi v videmski pokrajini. To je predvsem zato pomembno, ker so se tudi socialdemokrati doslej izogibali tematike Beneške Slovenije in Kanalske doline, kjer ima ta stranka, kot znano, določene pomembne volilne postojanke. Je to znamenje revizije določenih stališč? Razvoj dogodkov bo kmalu pokazal, kaj je na stvari, saj bodo o manjšinskih problemih razpravljali tudi s pomočjo posebne komisije.

Drugo, morda še važnejše srečanje pa je napovedano za prihodnji mesec, ko bo vzpostavljen prvi stik med delegacijo tržaške demokratske stranke in SZDL Slovenije. Že sedaj poudarjajo v tržakih demokratskih krogih, da bo na tem srečanju med drugim govorila o manjšinah, kar je politično pomembno glede na vlogo, odgovornost in vpliv, ki jih demokristjani imajo pri nas in v državi.

Na upravno-politični ravni pa velja omeniti najprej obisk reške občinske delegacije v Trstu, bližnji obisk predsednika Izvršnega sveta republike Hrvaške v deželi Furlaniji - Julijski krajini in končno je treba tudi ponovno naglasiti obisk predsednika tržaške pokrajine Zanettija pri predsedniku slovenske vlade v Ljubljani. To srečanje je bilo namreč pomembno zaradi vrste problemov, ki so bili ob tej priložnosti načeti, in na rešitve, ki so bile tedaj nakazane.

Vsekakor je treba ugotoviti, da se med Italijo in Jugoslavijo vzpostavljajo mnogovrstni stiki, da je volja do sodelovanja dobila novega zagona in, kar nas zamejske Slovence še posebej zanima, da je ob vsem tem navezovanju

(dalje na 4. strani)

Zbližanje med Kitajci in Američani

Pretekle dni je vzbudila senzacijo v svetu kitajska »diplomacija ping-ponga«, ko je kitajska vlada povabila v goste ameriško reprezentanco namiznega tenisa, ki je nedavno nastopila na Japonskem, in jo sprejela tako prijazno, gostoljubno in s častmi kakor doslej še nobenega diplomata. Dovolila je celo, da je spremljala reprezentanco skupina tujih časnikarjev, med njimi trije Američani — prvi, ki so po l. 1948 stopili na Kitajsko — in žene treh funkcionarjev ameriške namizno-teniške reprezentance. Kitajci so jim razkazali marsikaj, celo »kitajski zid«, in imeli z njimi resne pogovore. Bilo je očitno, da Mao Tse Tung in Ču En Lai nista povabila pinpongare kar tako, ampak da sta imela s tem resne namene, seveda politične. Sport pa se je pri tem izkazal za izredno koristen in važen, res kot stvar, ki zbližuje narode in države: kot odlično sredstvo politične diplomacije. Marsikateri zaslužen star diplomat si je te dni zaželel, da bi bil v koži katerega od mladih ameriških namičnoteniških igravcev. Seveda kvaliteta ameriškega namiznoteniškega tenisa ni igrala posebne vloge, saj so bili ameriški igravci na svetovnem prvenstvu tam nekje okrog tridesetega mesta. Povabilo so narekovali res politični razlogi in pri tem kitajskim voditeljem ni odrekati precejšnjega smisla za humor. Ali pa gre le za globoko azijsko resnobo, ki ji je pojem smešnega tako tuj, da že zaradi tega sama vpliva humoristično?

PRESENETLJIVO, A LOGICNO

V bistvu je to vseeno. Rezultat je tu: Združene države in Kitajsko se cedita od prijaznih besed druga do druge, Američani so takoj odpravili nekatere trgovske omejitve za trgovino s Kitajsko in dovolili vsem svojim državljanom, potovati tja, Kitajsko pa bo usluge nedvomno vrnila, že zato, ker bi rada trgovala z Združenimi državami. V Moskvi samotno škripljejo z zobmi, zanje je prišlo to kot strela z jasnega — in nedvomno je bila ta strela tudi njim namenjena, po kitajskih računih.

Stvar je sicer presenetljiva, po vsem tistem, kar smo zadnji dve desetletji sišali s Kitajskega, vendar pa bolj logična, kot se zdi. Kitajci niso imeli v bistvu nikoli nič proti Američanom, ti pa ne proti Kitajcem. Ozemeljskih sporov med njimi ni bilo, kot so bili in so še med Kitajci in Rusi. Mnogokrat v zgodovini so Američani pomagali Kitajcem, zlasti v boju proti japonskim vpadnikom. Pomagali so Kitajcem s hrano in orožjem, pošiljali na Kitajsko zdravnike in misijonarje. Najlepše knjige o življenju kitajskega ljudstva je napisala Američanka Pearl Buck in dobila zanje celo Nobelovo nagrado. Med drugo svetovno vojno so se Kitajci in Američani skupno bojevali proti Japoncem. Spor je nastal z zmago komu-

nistov na Kitajskem, a je bil zgolj ideološki, ne vojaški. Američani niso z orožjem nastopili proti kitajskim komunistom in so rajši pustili, da je »njihov človek« Čang Kai Šek propadel in se moral umakniti na Formozo. Tudi na Koreji so se vzdržali in niso prestopili reke Jalu, mejne reke v Kitajsko, ko bi bili to lahko storili, ali ko bi bili lahko bombardirali kitajsko ozemlje.

VELIKE VAZNOSTI ZA SVET

Marsikdo je Američane kritiziral, zakaj niso z orožjem nastopili proti kitajskim komunistom, da bi preprečili njihovo zmago l. 1948, in zakaj niso s Koreje vdrli na Kitajsko. Toda previdna in obzirna ameriška politika je bila verjetno preračunana na dolgi rok in se bo morda zdaj obrestovala. Zbližanje med Kitajsko in Združenimi državami, zlasti če bo dobilo konkretnije oblike, bo ogromne važnosti za ves svet, ker bo utrdilo svetovni mir in razširilo svetovno trgovino, Kitajski pa bo pomagalo k hitrejšemu napredku ter jo bo morda spet vključilo kot aktivnega partnerja v svetovno dogajanje, tudi v okviru Združenih narodov.

Seveda je bolje ne prehitovati dogodkov. Toda že to, kar se je pretekle dni zgodilo, je veliko. Vsaj za hip si je svet globoko odahnil. In pri tem se kaže tudi položaj v Indokini v novi luči. Severni Vietnam se je znašel v hudi zadregi. Ali se bo ravnal po Pekingu — ali Moskvi. Toda Peking je blizu, Moskva pa daleč. Ni težko uganiti, kam se bo prej ali slej nagnila tehtnica v Hanoju, in prvič se je res začela kazati nad Vietnamom rahla zarja miru.

Pri vsem tem pa se je tudi pokazalo, da so tudi v Pekingu besede eno, dejanja pa drugo (če namreč pomislimo na grožnje, ki so prihajale svoj čas od tam na paradah in sprevodih, naperjenih proti »ameriškim imperialistom« in »papirnati tigrom«) ali kot pravi slovenski pregovor: beseda ni konj. Tudi na Kitajskem ne.

Seveda ne smemo pozabiti, da vlada na Kitajskem določen režim in od njega ni pričakovati enake politične logike, kakor od demokracij. Toda poleg ideologij obstajajo na srečo tudi stvarni interesi in nujnosti. In ti so včasih močnejši kot ideološka trma in teoretična zagrizenost.

OBCNI ZBOR SLOVENSKE SKUPNOSTI

Predsedstvo občnega zbora Slovenske skupnosti sklicuje občni zbor Slov. skupnosti za 8. in 9. maja letos. Občni zbor bo v dvorani Finčgarjevega doma na Opčinah, Narodna ulica 89 z dnevnim redom:

SOBOTA: 8. maja, ob 17. uri: otvoritev občnega zbora, pozdrav delegacij, poročila in razprava;

NEDELJA: 9. maja, ob 9. uri: nadaljevanje razprave, volitve in zaključek občnega zbora.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 25. aprila, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Glasba za lutnjo iz 15. in 16. stol.; 10.45 Pesmi odporniškega gibanja; 11.15 Oddaja za najmlajše; B. Pertotova: »Deček Kristijan in mornar brez glave«; 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glabi predstavlja Naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 A. Valdarnini »Nekega ponedeljka leta '43«. Radijska drama; 16.25 Recital pianistke Ljerke Bjelinski. Skladbe Bruna Bjelinskega; 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Lahka glasba; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Filmska glasba; 20.00 Šport; 20.30 Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti; 21.00 Semenji plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 26. aprila, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.10 »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Misli in nazori - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za srednje šole); 18.50 Grbec: Sonatina. Igra pianist Engelman. Grbec: Tri pesmi. Izvajata sopr. Olga Jež in pianist Jakob Jež; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.15 Zbor »G. Verdi«; 19.35 Revija glasbil; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Glasbene razglednice; 21.00 Kulturni odmevi; 21.20 Romantične melodije; 21.45 Slovenski solisti. Čelist Škerjanec in pianist Bertoncelj. Štuhec: Ekspresija; Ramovš: Monolog za čelo solo; Bravničar: Dialog; 88.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 27. aprila, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Bednarik: »Pratika«; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 N. Zorzonon: Zgodbe iz življenja v ladjedelnici; 19.25 Moški zbor »Kras« iz Dola - Poljan vodi Komelova; 20.00 Sport; 20.35 Mannino: »La speranza«, opera v 3 dej.; 22.10 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 28. aprila, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 12.00 Pianist Tatum; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambl na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Jevnikar: »Slovensčina za Slovence«; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Koncertisti naše dežele. Pianist Devetak; 19.10 Higijena in zdravje; 19.20 Jazz; 19.40 »Gor in dol po sred' vasi«, pripravlja Grudnova; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.05) Za vašo knjižno polico; 21.45 Melodije v polmraku; 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 29. aprila, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Saksofonist Sax; 12.10 Po društvih in krožkih: »Prosvetno društvo Tabor z Opčin«; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Disc-time - Kako in zakaj - Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Glasbeni opus Marjana Kozine, pripravil Mi-gnozzi; 19.30 Izbrali smo za vas; 20.00 Šport; 20.35 N. Moscardelli: »Sreča«. Drama v 1 dej.; 21.10 Pojejo »The Mills Brothers«; 21.20 Večer z zabavnimi orkestri RAI iz Rima; 21.50 Skladbe davnih dob; 22.10 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 30. aprila, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 12.00 Na orglice igra Gern; 12.10 Slovenska ljudska umetnost in obrt; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Govorimo o glasbi; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol); 18.50 Sodobni slovenski skladatelji. Jež: Do fraig amors, kantata za dvojni zbor, mandolino, lutnjo, kitaro in tolkalca. Člani simf. orkestra in komorni zbor RTV Ljubljana vodi Lebič; 19.10 Bernobini - Bompiani: Od humanoida do robota: »Golem se upre Karlu V.«; 19.20 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane vodi Mihelčič; 19.40 Novosti v naši diskoteki; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo. 20.50 Koncert operne glasbe; 21.55 Folklorni plesi; 22.05 Zabavna glasba.

Težave v Jugoslaviji

V Jugoslaviji se morajo zadnji čas boriti s precejšnjimi težavami, predvsem z gospodarskimi. Upanje, da bo razvrednotenje z drugimi stabilizacijskimi ukrepi vred o-zdravilo gospodarstvo, vedno bolj plahni, kajti pretirane in nekrute investicije se nadaljujejo kar naprej. So celo »podivjale«, kot pišejo nekateri listi. Nad tem se je zelo pritoževal tudi predsednik zvezne vlade Milja Ribičič. To povzroča inflacijske pojave in zadolžitve. Mnoga podjetja ne plačujejo svojih obveznosti in spravljajo tako tudi solidnejša podjetja v denarne težave, da tudi ne morejo plačevati sproti svojih dolgov. To je prava verižna reakcija. Kljub prepovedi zvišanja cen po razvrednotenju dinarja se cene dvigajo. Podjetja najdejo za to razne izgovore in luknje v predpisih. Cene raznih izdelkov in pridelkov so se dvignile po razvrednotenju dinarja že za nad 20 od sto, ravno tako plače. To je dejansko že paraliziralo pomen razvrednotenja, ki je hotelo utrditi vrednost dinarja.

Krivda za to je predvsem pri tistih ljudeh in gosodarskih kolektivih (pa tudi političnih dejavnikih), ki nočejo ali ne morejo dojeti pomena gospodarskih reform in delajo kar naprej po svoje, skrbeč samo za svoje sebične koristi. S tem, da silijo v investicije, že špekulirajo hkrati na inflacijo, ki naj bi jim omogočila, da bi lahko plačevali dolgove, ki jih bodo naredili — če jih bodo sploh plačevali. Zdi se, da sta zvezni parlament in vlada proti temu precej brez moči, republike same pa še ne razpolagajo z dovoljnimi zakonskimi instrumenti, da bi to preprečile, dokler ne bodo dobile večjih gospodarskih pristojnosti, kot je predvideno s predloganimi ustavnimi spremembami. Vendar kot kaže, te še ne bodo kmalu uveljavljene.

Težave se pojavljajo tudi v političnem pogledu. Zaostrujejo se nasprotja med posameznimi narodi in republikami, zato je razumljivo Titovo pozivanje k enotnosti v ZKJ, v njegovih zadnjih govorih. Ta enotnost je

edino jamstvo za enotnost države. A tudi v ZKJ si niso enotni. Predsednik Tito je v govoru, ki ga je imel te dni med obiskom v avtonomni deželi Kosovo, zagrozil, da ne bo več dolgo trpel take razprtije v ZKJ in da bo kmalu javno povedal, kdo so tisti, ki netijo spore. Rekel je tudi, da zunanji sovražniki — tisti, ki se delajo prijatelje, a so v resnici sovražniki Jugoslavije — podpihujejo te spore, da bi razdvojili jugoslovanske narode in razbili državo.

Zunaj se je zelo povečala aktivnost ustaških teroristov. V Stockholmu so hudo ranili jugoslovanskega veleposlanika Vladimira Roloviča, ki je po nekaj dneh nezavesti podlegel v bolnišnici. Ranili so tudi njegovo tajnico. Atentatorja — dva mlada Hrvata — so prijeli. Aretirali so še tri druge in bodo prišli zdaj pred švedsko sodišče. Med ustaši in srbskimi delavci na švedskem prihaja do pretepov, v katerih je bil ubit mlad delavec. Jugoslavija je ostro protestirala pri švedski vladi zaradi atentata, ker Švedska ni dovolj poskrbela za varnostne ukrepe, toda Švedsi se izgovarjajo, da po švedskih zakonih ni mogoče aretirati dozdevnih teroristov prej, kot so res kaj napravili. Ustaši so zadnji čas tako v Nemčiji kot na švedskem proslavljali 30-letnico ustanovitve Neodvisne hrvaške države (Paveličeve), proti čemur je Jugoslavija spet protestirala. Toda zahodne vlade se izgovarjajo, da so politična prepričanja vsobodna, dokler ne pride do kaznivih dejanj. Težava je tudi v tem, ker vsi ti ljudje prihajajo iz Jugoslavije in jih oblasti v zahodnih državah ne ločijo, kdo je Srb in kdo Hrvat, in kaj hočejo eni in kaj hočejo drugi.

Zaenkrat je težko videti, kako bodo v Jugoslaviji obvladali vse te gospodarske in politične težave (šaterim se pridružujejo polemike med hrvaškim in srbskim CK-jem ter akcije nacionalistično usmerjenih študentov na zagrebški univerzi); treba bo treznosti in morda tudi novih, temeljitejših gospodarskih in ustavnih reform.

DANCI SO DALI ZGLED

Danska vlada je te dni vrnila Islandiji rokopise znamenitih »sag« in ljudskih epov iz srednjega veka, katere so odnesli danski zbiravci starin, trgovcev in učenjaki z Islandije v 17. in 18. stoletju. Tedaj so mnoge islandske družine izumrle zaradi bruhanja ognjenikov, lakote in kuge, ali pa so bile prisiljene odstopiti starodavne rokopise,

ki so jih hranile, danskim trgovcem za živila. Marsikatera se tudi ni več zavedala vrednosti porumenelih pergamentov v stari skrinji.

Rokopisi so bili doslej shranjeni v Univerzitetni knjižnici v Københavnu in so predstavljali njen največji zaklad, saj so neprecenljive važnosti za germanistiko in za jezikoslovje sploh. Ko je postala Islandija neodvisna, je večkrat zahtevala rokopise nazaj, vendar jih Danci niso hoteli dati, češ da so v Københavnu bolje spravljani in bolj dostopni učenjakom iz vse Skandinavije. To je motilo sicer dobre odnose med Dansko in Islandijo. Zdaj je danska vlada vrnila rokopise, v spoznanju, da je pravično, da vsak narod sam varuje svoje narodne zaklade.

Ta primer zmage prijateljstva nad nacionalnim egoizmom in kljubovalnostjo naj bi posnemali drugi, zlasti tudi sosedje slovenskega naroda, ki so v teku časa odpeljali iz Slovenije dragocene arheološke zbirke, arhive, slike in drugo. Tudi med narodi je možno prijateljstvo le na poštenju.

♦ SOBOTA, 1. maja, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Promenadni koncert; 9.00 Glasba za praznično jutro; 10.00 Fiumejeve in Viozzijeve simfonične skladbe. Sodeluje Trio »Ars Nova« iz Trsta; 10.50 »Pesmi o delu v poeziji Iga Grudna«; 11.00 Harmonikarski ansambel »Svoboda«, vodi Mihelčič; 11.30 Od popevke do popevke; 11.50 Vaški ansambli; 12.10 Tone Penko: Skrivnostni svet žuželk; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste; 16.10 Operne melodije; 16.30 »Preprosto srce«. Napisal M. Soldati, dramaturgiral M. Košuta. Izvajajo dija. ki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 16.50 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce: Sobotni sestanek - Ščepec poezije - Moj prosti čas; 18.15 Plesna čajanka; 18.45 Nepozabne melodije; 19.10 Družinski obzornik, pripr. I. Theuerschuh; 19.40 Zbor Radiotelevizije Ljubljana vodi Simoniti; 19.45 Orkester »Dukes of Dixieland«; 20.00 Šport; 20.30 A. Remec »Veliki punt«. Dramaturgiral E. Martinuzzi. Radijski oder, režira Peterlin; 22.45 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodi šču v Trstu dne 20. 4. 1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst

Naši pogledi ■ Mladinska skupina ■ Naši pogledi

Kaj je še ostalo od ženske?

Ne poznam žensk tako dobro kakor Alenka, vendar moram braniti tiste, ki jih poznam. Takoj moram poudariti, da jih ni dosti; morda pet ali šest. Ko sem prebrala Alenkin članek »Kaj je še ostalo od ženske?« v velikonočni številki Novega lista, sem čutila, da jim dela veliko privico.

Verjetno jih Alenka pozna dosti več in, ker ne dela nobenih izjem, sklepam da res ni prav v nobeni od njih našla globlje notranjosti. Sebe seveda izvzema, to sem jasno čutila skozi ves njen članek. Vsaj ena prava ženska!

Alenki niso pogodu ne pridne gospodinje, ne elegantne dame, ne ljubke družice, ne emancipirane, ne intelektualke, ne lepotice, niti mile deklice. To je vse premalo, pravi, če ne gojijo svoje duhovnosti prav tako kakor svojo telesnost. Kratkotrajno, vse tradicionalne ženske lastnosti bi morala spremljati neka višja duhovna substanca. A kdo ji pravi, da te višje duhovne substance v njih ni? Alenka je opazila vse zunanje lastnosti in trdi, da je to premalo. Res je. A notranjosti v njih niti iskala ni, zakaj če bi jo, bi prav gotovo tudi našla, če ne v vseh, v marsikateri prav gotovo. Praznino v ženski bere Alenka le v njenih očeh. Žal mi je, a v tako globoko psihološko intuicijo ne morem verjeti.

Alenka piše: »Sveta okrog sebe ne znajo več vrednotiti pravilno, kajti pravilen pogled na svet mora vedno osveljivati povsod prisotna etika, to je globoka, vkoreninjena, široka zavest vrednega, lepega in dobrega.« Pravilen pogled na svet... ne upam si trditi, da ga kdorkoli ima. Ne upam si trditi, da je moj pogled na svet pravilen, toliko manj si pa upam kritizirati tujega. Prvič ga premalo poznam; če ga pa poznam, ga po navadi tudi razumem in znam utemeljevati. Ko vidim žensko, ki »kriči po ulicah in na političnih manifestacijah«, žensko, ki nosi »kratka krila in še krajše hlače«.

DRUGI O NAS

Pariški dnevnik »Le Monde« je pred kratkim objavil zanimiv uvodnik o stanju uradne Cerkve v Jugoslaviji. »Jugoslovanski politični voditelji — piše »Le Monde« — se bojijo, da bi versko oporekanje lahko imelo odmeve tudi v družbenem redu. Ker se takega oporekanja bojijo tudi v Vatikanu, prihajamo do paradoksnih ugotovitev, da se spet uveljavlja stara povezava med dvema mečema, namreč med državo in uradno Cerkvijo, tokrat med marksističnimi oblastmi in katoliško hierarhijo.« Na škodo seveda prenavljajočih sil verskih skupnosti.

V rimskem tedniku »Settegiorni« pa je prejšnji teden izšel članek, ki zgornjo tezo nekoliko popravlja, ko pravi, da se v Sloveniji razmerje med krščanstvom in marksizmom predstavlja v drugačni luči. »Če je prišlo v Sloveniji do srečanja med dvema silama, je do tega prišlo prav z najbolj odprtimi sektorji tamkajšnjega krščanstva. Zdenko Roter je namreč v Delu ostro napadel grobi verski konservatorizem cerkvene hierarhije in enostranskost, s katero je komunistični tisk do zdaj obravnaval versko problematiko. »Avtentičen kristjan — tako pravi Roter — ima tudi zame, marksista, bistveni pomen. Zato zame dialog s kristjani ni bil nikoli samo trenutna taktika.«

ne sklepam takoj, da je njena notranjost prazna. Nasprotno, zanima me spoznati njeno osebnost, kaj jo je dovedlo k takemu vedenju. Rekla sem, da ne poznam dosti žensk v njihovi globini, vendar v dvomu raje mislim, da to niso le kozice, ki tako ravna iz poze.

Ženska emancipacija ni le navidezna, ženske jo tudi notranje čutijo (vsaj tiste, ki jih jaz poznam), ko hočejo uveljaviti svojo osebnost, postati JAZ. Kako naj to naredijo? Njihova nova notranjost se izraža v obleki, v besedah, v dejanjih, ki jih lahko vidijo vsi in iz katerih bi morali sklepati o njej. Vendar bere Alenka v njihovih očeh praznino. Če koga ne poznam dobro, raje sklepam — če že — o njegovi notranjosti iz konkretnih dejstev, ne pa iz izraza njegovih oči.

»Morda je danes svet prav zato tako mrzel, ker se je iz njega umaknila prav ona — resnična žena.« Toda Alenka prav dobro ve, kakšna je bila ženska nekoč. Od kod to ve? Dvomim, da je imela priliko pogledati ji v oči. Ali torej a priori sklepa, da bi v njih ne bila našla praznine, ki jo vidi danes? Menim, da od ženske ni samo ostalo mnogo, veliko več se je še temu pridružilo. Pot ženske gre po mojem navzgor in ne navzdol, kakor misli Alenka. Žen-

ske se vedno bolj zavedajo sebe, svoje osebnosti. Ne izražajo je z molkom in tišino, po katerih Alenka sklepa o globoki notranjosti, izražajo jo pač drugače.

Da zaključim: moje izkušnje so majhne, vendar sem doslej še vedno našla človeka, če sem se nekomu približala kot — človek.

Ivana S.

Zanimivo mladinsko srečanje

Zadnje tri dni prejšnjega tedna je bilo v Desklah pri Novi Gorici izredno zanimivo srečanje med različnimi verskimi skupnostmi iz Slovenije in Hrvaške. Srečanje je pripravila mladinska grupa 2000 iz Ljubljane. Udeležili pa so se ga tudi posamezniki iz Trsta in Gorice. Delovni program je obsegal razne meditacije o velikonočni skrivnosti in daljšo diskusijo o življenju in razvoju posameznih verskih skupnosti s posebnim oziranjem na soizgrajevanje družbene zavesti. V razgovor so posegli tudi Tržičani in Goričani, ki so prikazali versko in družbeno stanje pri zamejskih Slovencih in nakazali težave pri občestvenem povezovanju. Pristno vzdušje srečanja je na vse napravilo prijeten vtis in vsem je bilo jasno, da mora priti do še večje povezanosti med omenjenimi skupinami in tudi posamezniki.

Žokajoči marksizem

Morda se ti bo, dragi Črt, ob tem članku zdelo, da namenoma drezam vate, da bi te razdražil in bi se spet razvnela po našem časopisju bojovita polemika o tem in onem. Nič takega ni v mojih mislih. Želim si samo, da bi o raznih stvareh, ki se tičejo tebe in mene in nas vseh spregovorili nekoliko bolj prizadeto in bolj globoko. Zato ni dovolj, da se jaz ustavljam samo ob krščanstvu, ti pa še ob marksizmu. Treba bi bilo tudi izmenjave mnenj drug o drugem. Razume se, da mora biti tak govor pošten in odkrit, ali pa ga ni treba. Iz takega zornega kota vzemi tudi teh nekaj misli o vlogi marksizma v izgrajevanju človeka v zavesten subjekt in o raznih spominskih proslavah.

Če pojmem marksizem, kot mislim, da ga je treba od njegovega začetka naprej razumeti, se moram vsekakor strinjati z Girardijem, ko pravi, da se marksistična praksa definira kot funkcija ideala človečnosti, torej svobode v etičnem in gospodarskem pomenu. Vera v človeka, zgled človečnosti je jedro tega sistema in njegovega revolucionarnega poslanstva, saj si ga je Marx zamislil prav v tej dimenziji. Vse ostalo so zgodovinski pritkljaji ali postulati individualnih družbenih potreb. Zato se mora marksizem ogibati abstraktnega ideologiziranja, saj je celo njegova filozofija podrejena praksi.

In če kdo, potem mora prav ta marksistična praksa razumeti današnjega človeka v njegovem naravnem okolju, na njegovi novi razvojni stopnji, z njegovimi novimi hotejnji in zahtevami, četudi izven shem Manifesta in Kapitala. Spoznavati današnjega človeka skozi prizmo Marxovega pisanja je prav tako nestvarno, kot tolmačiti krščansko resničnost XX. stoletja recimo skozi Staro zavezo.

To je prva ugotovitev, druga pa jo miselno dopolnjuje in zaključuje. Če je človek najprej humano in potem šele ideološko bitje, je tudi približevanje človeku posameznih zgodovinskih teorij podrejeno načinu njegovega sedanjega dožemanja. Približati jih je pač treba njegovi novi problematiki. Proces osveščanja in ideološkega poglobljanja zato ne bo šel v smer natezanja človeka na Prokrustovo posteljo toge ideološke teorije. Zakaj med različnimi variantami pozitivnega ideološkega izgrajevanja in prepričevanja ima celo v krščanstvu prav hoja za človekom (glej Trstenjakovo knjigo) še največjo možnost uspeha v današnjem svetu. Pod to besedo — uspeh — pa pojmem preoblikovanje človekove zavesti v samozavest posameznika, ki bo znal biti koherenten s svojimi idejami vsak trenutek svoje življenja in ob vsakem utripu svoje družbene skupnosti; ne zaradi takih ali drugačnih ideoloških zahtev.

Tako bo posameznik prepričan in dejanski antifašist vsak trenutek svojega življenja in v vseh najrazličnejših okoliščinah in to zato, ker bo potrditev svoje antifašistične izbire iskal v samem sebi in ne v zunanjih surogatih spominskih svečanosti ter v jokajočih in užaljenih izjavah.

Toliko o temi: biti antifašist, ali pa ne! Cisto nekaj drugega pa je govor o upravičenosti tolikih spominskih svečanosti pri nas. Tu pa so mnenja, kolikor vem, precej deljena in bi bilo prav, da bi kdaj o tem tudi javno spregovorili.

Igor

V Kulturnem domu v Trstu razstavljata **SILVESTER GODINA IN VLADIMIR RAŽEM**. Razstava bo odprta od 24. t.m. do 24. maja 1971. Odprtje razstave bo v soboto, 24. t.m., ob 19.30.

Tržaškega

Šesti kongres o deželnem pravu

SVETOVALEC ŠTOKA O MANJŠINSKIH PROBLEMIH

Ob prisotnosti ministra Gatta je v četrtek, 15. t. m., predsednik deželnega sveta prof. Ribezzi odprl v Verdijevem gledališču v Trstu šesto študijsko zborovanje o pravnih vprašanjih, ki zanimajo tako dežele z navadnim statutom kot dežele s posebnim statutom. Po daljšem govoru ministra Gatta, ki je poudaril pozitivno vlogo, ki jo danes imajo v državi dežele, je predsednik deželne vlade Berzanti globlje analiziral težave in probleme s katerimi se dežele spopadajo in ki ovirajo njihov razvoj in razmah. Predsednik se je dalj časa ustavil zlasti pri problemu pristojnosti posameznih dežel, kar povzroča trajna trenja med deželami in osrednjo državno oblastjo v Rimu.

Študijski del zborovanja se je začel s poglavitvijo pravne plati deželnih pristojnosti ter razmerij med deželami in krajevnimi ustanovami (občine in pokrajine). Glavni poročili sta imela prof. Paladin s padovanske univerze in prof. Pototschnig z univerze v Paviji. Po poročilih se je razvila živahna in temeljita razprava, v katero so posegli mnogi pravniki in politiki iz vse države.

Hvale vredno je, da je bil kongres seznanjen tudi s problematiko slovenske narodne manjšine, za kar je poskrbel svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka. V svojem nastopu je slovenski svetovalec obdelal manjšinska vprašanja s pravnega stališča, pri čemer se je zlasti zavzemal, naj bi država priznala deželam jasne pristojnosti v zvezi z manjšinsko problematiko. Pri tem je opozoril, da sta člena 3 in 4 posebne statuta Furlanije - Julijske krajine le načelna značaja, brez dejanske možnosti, da bi se izvajala, tudi glede na rabsodbe ustavnega sodišča in glede na odsotnost, ki jo za ta vprašanja kažejo osrednji zakonodajni organi. »Mnenja sem — je med drugim dejal Štoka — da bi določitev

pristojnosti države in dežele bila ne samo v korist dežele, ki je takorekoč v vsakodnevni stiki z manjšinsko stvarnostjo, temveč tudi same države, kateri se danes postavlja taki politični, gospodarski in družbeni problemi, ki jih ob njenem nastanku sploh ni bilo.«

»Problemi narodnih manjšin — je nadaljeval Štoka — so namreč povezani z razvojem države, to je z razvojem tiste zgodovinske in pravne stvarnosti, v okviru katere obstajajo različne, tudi narodne skupnosti, morda celo z nasprotujočimi si interesi, a ki jim je usojeno, da skupno živijo. Njihovo sožitje pa naj bo pravno tako urejeno, da si bo lahko vsaka skupnost prizadevala in tekmovala za uveljavljanje lastnih idealov. Vendar se to tekmovanje ne sme končati s preganjanjem ali celo s smrtjo poraženca.« »Če hoče zato država — je zaključil Štoka — vzeti na znanje obstoječo družbeno stvarnost in prilagoditi svojo ureditev zahtevam in potrebam vseh državljanov, mora upoštevati te pravne in politične nujnosti, ki so zlasti prisotne v današnjem svetu in tudi v naši državi.«

Pomembno zborovanje, ki je trajalo tri dni, je zaključil dr. Berzanti. Z zadovoljstvom je ugotovil, da je kongres dosegel uspeh. Pravniki in politiki bodo pri svojem delu gotovo bogato črpali iz temeljitih prispevkov s tega zborovanja.

SPACALOVA RAZSTAVA V TRSTU

V četrtek, 15. t. m. so odprli v novi galeriji »Cartesius« v ulici Giulia 10 v Trstu samostojno razstavo Lojzeta Spacala. Spacal je prvi umetnik, ki razstavlja v tej novi galeriji.

Razstava Lojzeta Spacala je vedno prvovrsten kulturni dogodek in tako tudi tokrat.

Gre tokrat zares?

(Nadalj. s 1. str.)

stikov vedno prisotna tudi naša manjšinska stvarnost. Zato pričakujemo, da gre tokrat zares, da se bo resno, odprto ter odkritosrčno pristopilo k reševanju naših vprašanj.

Upamo, da je resolucija, ki jo je na eni zadnjih sej sprejel tržaški pokrajinski svet, prvi korak v tej smeri, da je dokaz, da veje v odgovornih krogih nov duh, da končno prihaja do izraza resna volja za stvarno delo, za stvarne ukrepe v korist slovenske manjšine.

Zaradi tega se nam zdi važno povzeti glavne misli omenjene resolucije. Ta najprej jemlje z zadovoljstvom na znanje skupno italijansko-jugoslovansko sporočilo z dne 27. marca, v katerem zainteresirani strani izjavljata, da »nameravata nuditi manjšinam največjo zaščito«. Svet hkrati meni, da je nujno potrebno, da vlada in parlament čimprej pripravita tiste zakonodajne ukrepe, ki so še potrebni za polno izvedbo zaščite in ovrednotenja slovenske narodne manjšine, tudi s prispevkom dežele Furlanije - Julijske krajine in ob upoštevanju predlogov krajevnih ustanov ter zainteresiranega ljudstva.

Kar zadeva dolžnosti tržaške pokrajinske

uprave, pa se nam zdi pomembno, da je pokrajinski svet obvezal svojega predsednika in odbor, naj tako preuredita uradovanje in poslovanje uprave, da bodo slovenski prebivalci lahko govorili v odnosih s pokrajino v svojem materinem jeziku. Predsednik in odbor se dalje obvezujeta, da bosta izpopolnila in potencirala slovenske šolske zavode, da si bosta prizadevala za ustanovitev visokošolskih struktur za Slovence, da bosta podpirala slovenske gledališke in sploh vse kulturne ustanove, da bosta skrbela za postavitev dvojezičnih napisov v vseh krajih, kjer živijo znatne skupine Slovencev.

Pomemben je nadalje sklep, s katerim pokrajinski svet daje pobudo za sklicanje posebne konference za namenom, da politične sile, ustanove in institucije iz vse pokrajine obrazložijo svoja stališča do manjšine in jih med seboj primerjajo, kar naj prispeva k rešitvi celotne manjšinske problematike.

Mislimo, da bodo slovenske politične sile in vse druge slovenske organizacije še dalje nudile vsem tem prizadevanjem svoj prispevek; važno pa je, da pri tem nastopajo kot subjekt in da so si o temeljnih problemih enotne.

TUDI PRI NAS BI MORALI TAKO POSTOPATI

V nekaterih evropskih državah, npr. v Skandinaviji, so o oblasti ostro nastopile proti »veržnim pismom« (vsak prejemnik mora poslati na določen naslov nekaj denarja in nato poslati pismo naprej petim ljudem). Zadevo so proglasile za goljufijo in za kaznivo ter uvedle preiskavo. Isto bi morale storiti oblasti v Italiji, kjer se je zadnji čas ta smešna in grda »loterija« spet zelo razpasla, zlasti med šolarji.

ŠKEDENJSKO KULTURNO DRUŠTVO

V Škedenjskem domu bo v nedeljo, 25. aprila, ob 17. uri srečanje s celotnim uredništvom koperskega mesečnika OGNJIŠČE. Vabljeni vsi prijatelji in bravci mladinskega lista. Zaželeno sodelovanje pri skupni debati.

SPD TAVOR - ZVEZA PARTIZANOV - OPČINE
V nedeljo, 25. aprila 1971, od 15. ure dalje bo v Prosvetnem domu na OPČINAH

PROTIFAŠISTIČNA MANIFESTACIJA

ob 30-letnici ustanovitve OF v Sloveniji (27. aprila 1941) in splošni vstaji v severni Italiji (25. aprila 1945).

Po pozdravnih govorih V. Kende in A. Calabrie bodo nastopili:

Pevski zbor iz TREBČ

Pevski zbor TAVOR z Opčin

Recitatorji od »CANZONIERE TRIESTINO«

Zvečer PLES na prostem.

Kioski z domačim vinom ter čevapčići in kraškimi pršutom.

Ob slabem vremenu bo prireditev v dvorani

— o —

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V soboto, 24. t. m. ob 21. uri (Premierski abonma) v nedeljo, 25. t. m. ob 16. uri (abonma red B - nedeljski popoldanski)

v sredo, 28. t. m. ob 20. uri (abonma mladinski v sredo)

v četrtek, 29. t. m. ob 20. uri (abonma mladinski v četrtek)

v petek, 30. t. m. ob 20.30 (abonma red A)

v nedeljo, 2. maja ob 16. uri (abonma okoliški)

ZADNJA PREMIERA V SEZONI 1970 - 1971

VITALIANO BRANCATI

RAFFAELE

(komedija v 3 dejanjih s prologom)

Prevod: dr. NIKO KOŠIR

Scena: SVETA JOVANOVIČ

Kostumi: DEMETRIJ CEJ

Pesmi: MIROSLAV KOŠUTA

Režija: JOŽE BABIČ

— o —

OPOZORILO OBRTNIKOM IN TRGOVCEM

Zavarovalnica »Assicurazioni Generali« v Trstu je pripravila nov sistem zdravstvenega zavarovanja za obrtnike in trgovce, za primer daljšega ležanja v bolnišnici, po katerem izplača zavarovancu od 4000 do 10.000 lir dnevno. Podrobnosti se lahko zvedo na sedežu zavarovalnice.

NAGRADA »VSTAJENJE« BORISU PAHORJU

Odbor literarne nagrade »Vstajenje«, ki se je na veliko soboto sestal v Trstu, je podelil nagrado »Vstajenje« za l. 1970 Borisu Pahorju za knjigo »Skarabej v srcu«.

☆

ZDRUŽENJE STARŠEV DIJAKOV DRŽAVNEGA ZNANSTVENEGA LICEJA France Prešeren v Trstu priredi v SREDO, 28. aprila, drugi ciklus vzgojnostnih predavanj. Za starše bo govoril o temi:

MLADOST IN SPOLNOST

znani pedagog prof. FRANC PEDIČEK. Predavanje bo na sedežu šole na Vrdelski cesti. Začetek ob 20. uri.

Rupa

DOMAČE SLAVJE

Praznik svetega Marka, našega farnega patrona, bomo letos bolj slovesno obhajali kot druga leta. V ta namen so se združili naši požrtvovalni fantje in možje. Sklenili so, da bodo na praznik pripravili posebno kulturno in zabavno prireditev na vaškem trgu pred župno cerkvijo.

Organizatorji, katerim moramo izreči že sedaj vso pohvalo za njihovo skrb in trud, so sestavili prav pester in zanimiv ter zabaven spored, ki bo prav gotovo zadovoljil vse domačine in sosede.

V goste in k nastopu so povabili ansambel »Lojze Hlede« iz Števerjana, njegove člane in pevce. Kdo ne pozna njihovih viš, ki so že kar ponarodele? Kdor jih je že kdaj slišal, ne bo zamudil tudi v nedeljo, 25. aprila, ob 16. uri priložnosti, da bi jih še enkrat slišal v Rupi. Slišali pa bomo tudi naše malčke iz otroškega vrtca pod vodstvom požrtvovalne učiteljice Slavke Lako- vičeve. Zbor osnovnošolskih otrok iz Rupe bo pa predstavil učitelj Lasič.

K sporedu bo svoje doprinesel tudi moški zbor »M. Filej« iz Gorice. Pa tudi naši pevci in pevke se živo pripravljajo pod vodstvom Zdravka Klanjščka, da nas bodo razveselili s šopkom ljudskih pesmi.

Poleg kulturnega sporeda, bo poskrbljeno tudi za pristno domačo pijačo in jedčo.

Če bo lepo vreme, se bo zgrnila vsa okolica na to domačo pomladno prireditev.

Iz Goriške

V duhu zблиževanja - jurjevanje na Krasu

Zvedeli smo, da se bo v nedeljo, 25. aprila, obhajalo Jurjevanje ponekod na bližnjem Krasu v duhu koncilskih sklepov, pa tudi v znamenju zблиžanja Cerkev, zlasti vzhodnih obredov.

V ta namen so na primer v spodnji kraški prestolnici, v Komnu, v teku že kar velike priprave.

Na ta dan bo daroval slovesno veliko mašo v komenski župni cerkvi g. Andrej Kosmač, župnik iz Ricmanj. Maševal pa bo po vzhodnem obredu in v staroslovenskem jeziku. Pri maši pa bo pel cerkveni zbor iz Medane v Brdih, pod vodstvom dekana - župnika iz Medane Srečka Šuligoja. Seveda, tudi petje bo v starocerkvenem slovenskem jeziku, kar bo mašno slavje izredno povzdignilo.

Briško - kraško - rimsko - vzhodnjaško duhovno srečanje pa se ne bo končalo v Komnu. Nadaljevalo se bo s podobnim sporedom tudi v Tomaju, kjer župnikuje medanski rojak g. Herman Srebrnič.

Briči in Kraševci, pa še ob sodelovanju iz Ricmanj, bodo na poseben način in v duhu zблиžanja duhov obhajali slovesni prihod pomladanskega viteza svetega Jurija tudi na naša tla — v znamenju naravnega in duhovnega preporoda.

CVETJE V BRDIH — V NARAVI IN V FILMU

V teh sončnih dneh se je cvetje v Brdih polno razmahnilo po vseh bregih in obronkih od Vrhovlja do Medane, kakor da je razgrnilo beli baldahin nad to pravljico zemljo. K sreči so prišli še o pravem času snemalci za televizijsko filmanje in so ujeli v kamero vso to cvetno kristalno lepoto. Poleti bodo nadaljevali s snemanjem zorečih češenj in breskev, jeseni pa zlatorumenega grozdja. Nastal bo samostojen briški film od pomladanskih do jesenskih briških dni.

Briški kmetje, starejši, radi pripomnijo: v marsičem se je spremenilo lice Brd, vendar takega bogastva v cvetju že dosti let ne poznajo. Zato pa zdaj čutijo, da še bolj uživajo svoja Brda. Po marsikaterih bregovih dobivajo spet nekdanje lice z novimi brajdami in sadnimi nasadi. Brda, Brda, kot nekdanj, stara in nova tudi sedaj.

IZBOLJŠANJE MESTNIH SLUŽNOSTI

Na prvi povelikonočni seji občinskega odbora je podžupan Rovis na dolgo razpravljal o izboljšavah pri občinskih služnostih, o pobiranju smeti, izčrpavanju greznic, po- metanju mestnih ulic in podobno. Za vsa ta dela bo treba poskrbeti nova mehanična sredstva in povečati stalež mestnih uslužben- cev. Prav tako pa bi bilo primerno urediti stalen urnik in dneve za čiščenje ulic in odnašanje odpadkov.

Doberdob

SMRT

V nedeljo popoldne smo pokopali v Tržiču našega rojaka, pravzaprav sovaščana Jožefa Lakoviča. Pokojni je bil doma iz Doberdoba. Pred drugo svetovno vojno se je z družino preselil v Tržič. Dobil je uradniško službo v ladjedejnicah, predvsem zaradi znana jezika in strokovne izvežbanosti. Odlikovali so ga tudi z redom viteza dela. Vedno pa je ostal zaveden narodnjak in prosvetni delavec vse do zadnjih dni svojih 69 let življenja. Naj uživa onkraj groba plačilo, tu pa trajen spomin!

ZRELOSTNI IZPITI

Tudi za naše študente so minuli dnevi sedenja v solskih klopeh, prav tako tudi razne kontestacije ali oporekanja. Bliža se namreč čas zrelostnih izpitov, prvih težjih skušenj v življenju. Izpiti se bodo pričeli 1. junija. Na Goriškem se pripravljata na izpite 502 kandidata. Med temi je pet kandidatk s Slovenskega klasičnega liceja in devet maturantov in maturantk s slovenskega učiteljskega. Izpiti pa bodo polagali, kot je že več let tako, pred komisijami na slovenskih višjih šolah v Trstu. Prav bi bilo, če bi kako leto na tržaški slovenski maturanti prišli v Gorico k izpitom, da bi ne padli večji stroški vedno na ramena goriških dijakov.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
BRANISLAV NUŠIČ

KAJ BOJO REKLI LJUDJE
igra v štirih dejanjih

V torek, 27. t. m. ob 20.30 v župnijski dvorani v Štandrežu

F.J. * 75 S M R T V POMLADI

Toda tega ništa mogla čutili. Človeške duše so nedoumljive in se ne dajo izmeriti, niti zaobjeti samo z razumom... Take misli so mu rojile po glavi, medtem ko so se pogovarjali in šalili. Rudi je bil spet izredno dobre volje in četudi se je najbrž potrudil, da je bil tak zaradi Anice, je bilo vendar vse na njem iskreno in bil je gotovo v resnici srečen, da je lahko bil vsaj za slabo uro pri njej. Videti je bilo, da so bile tudi druge bolnice v sobi vesele njegovega obiska. Klicale so ga zdaj ena zdaj druga k svoji postelji in mu kaj povedale, ali pa se ustavile mimogrede pri njem in malo poklepetale. Bilo je očitno, da je prinesel pri svojih obiskih vsem malo razvedrila in vedrega vzdušja od zunaj.

Anica je pri slovesu za hip poddržala njegovo roko v svoji.

»Boš še kdaj prišel, Tine?«

»Seveda, a obiskal te bom doma.«

»Misliš?« Oči so ji zasijale v upanju.

Čimbolj se je bližal vlak Ljubljani, tem lažje mu je postajalo pri srcu. Čutil je, kako se poraja v njem veselje. Gledal je skozi okno in ko je zagledal od daleč odsev razsvetljenega mesta na nočnem nebu, ga je spreletel rahel srh od sreče. Tam je ona. Kaj neki dela ob tej uri? Je še bolna? Ali misli kdaj nanj?

Miklošičeva cesta je bila ob tisti zgodnji večerni uri živahna in razsvetljena, izložbe ter moderna, svetla pročelja so ji dajala veder, eleganten videz, ki ga kupi umazanega snega ob pločnikih in megleno ozračje niso mogli ska-

ziti. Začutil je, kako ima rad to mesto in da ga bo imel vedno rad. V njegovem ozračju je bilo nekaj dražljivo poetičnega, nekaj mladostnega in osrečujočega, kar mu je burilo kri in duha. To je bilo gotovo tudi od tega, ker je vedel, da vdihava in izdihava isto ozračje tudi ona, samo kilometer proč, in vendar je čutil, da ni bilo samo od tega. Bilo je nekaj več. V tem ozračju je utripalo nekaj, kar je prijalo tudi njegovi duši. V njem so živeli Trubar, Valvasor, Zois, Vodnik, Prešeren in še toliko drugih ljudi, ki jih je ljubil: zdelo se mu je, kot da se njihovi liki še vedno odražajo v meglenem zraku, v katerem so miho žarele mestne luči. In isto ozračje je dihala toliko ljudi, ki so bili še živi in ki jih je tudi imel rad.

Čutil je, da je to mesto tisto, v katerem bi mogel biti srečen, kakor v nobenem drugem. Ljub mu je bil celo tlak tega mesta.

Zavil je preko zasneženega vrta v Akademski dom in pogledal v klubsko sobo. Zazel si je družbe tovarišev, čeprav je vedel, da so se skoraj vsi, ki niso bili doma v Ljubljani, odpeljali za praznike v svoje kraje in da se še precej dni ne bodo vrnili, vse do konca božičnih počitnic. In res je našel v klubu samo tri fante, Ljubljancane. Dva sta igrala šah in sta se komaj utegnili ozreti, kdo je vstopil, in mu odzdraviti, tretji pa je nekako domotožno listal po dopisni knjigi.

»Pozdravljen, Tine!« se ga je razveselil.

»Pozdravljen, Jože!«

(dalje)

In memoriam Josip Rijavec

Dne 25. marca letos je nenadoma priminul znani slovenski in jugoslovanski knjižničarski delavec, višji bibliotekar Josip Rijavec. Komaj nekaj borih let je, odkar je bil upokojen, čeprav zasluženega delovnega pokoja sploh ni znal uživati, saj je bil vedno, vse do zadnjega pričujoč sredi slovenskih in jugoslovanskih knjižničarskih vrst z besedo in dejanjem. Zato je slovenskim bibliotečnim delavcem tako hudo, kakor bi jim bil iztrgan naravnost iz delovnih vrst, še posebej v dobi, ko bi še vedno potrebovali treznega moža, njegovega nasveta in dela.

Pokojni Josip Rijavec je bil sin primorske zemlje. Tu, prav na obronkih okoli sončne Gorice se je rodil na Trnovem 10. novembra 1904. Oče je bil stražnik v Gorici. V krogu šestčlanske družine Pepča z Vrta — tako se je po domače reklo — je preživel otroška leta, tu se je nasrkal lepote pokrajine in ljudi do take mere, da je bil od nje dobresedno »vse življenje bolan«, kakor pravi pesnik. Nikoli je ni mogel pozabiti, neprestano se je vanjo vračal. Med prvo svetovno vojno se je družina umaknila na Kranjsko; najprej se je ustavila v Šmartnem pri Litiji, nato v Mariboru. Goriška nadškofija je mlademu Josipu omogočila, da je obiskoval 3 razrede gimnazije v Šentvidu. Oče se je med vojno z goriškim glavarstvom vred umaknil v Ajdovščino. Po koncu vojne se je družina vrnila na Primorsko, a le za 9 mesecev, nakar se je stalno naselila v Mariboru. Tu je Josip Rijavec končal gimnazijo, nato pa opravil štiriletno vojaško akademijo v Beogradu, iz katere je izšel kot podporočnik. Služboval je najprej v Mariboru. Kot poročnik je bil potem poslan na bolgarsko mejo v Kumanovo, nato v Krivo Palanko. Študije je potem nadaljeval na višji vojaški akademiji in po dveh letih vstopil v vrste generalštaba. Leta 1939 je kot pomočnik vojaškega atašeja bival v Rimu, kjer ga je zatekla vojna. Kot vsi ostali zastopniki držav, ki so bile v vojnem stanju z Italijo, je tudi on prišel pod zaščito Vatikanske države. Od tu je potem nastopil pot begunstva. Preko Lisbone na Portugalskem, od koder jih je odpeljala angleška ladja, je prišel v London. Tu je bival ves čas vojne vse do leta 1944, ko je v Šubašičevi vladi odšel v Beograd na podpis sporazuma s predsednikom NKOJ Titom (november 1944). Kasneje je Josip Rijavec predaval na vojaški akademiji v Beogradu in Sarajevu, leta 1948 pa je bil demobiliziran.

Tako se je tega leta začela zanj drugačna življenjska pot. Stopil je med sodelavce Narodne in univerzitetne knjižnice in tu dolga leta vodil oddelek za periodični tisk. Novega poklica ni sprejel kot neko nujo, ne materialno ne drugačno, ne, v njem je bil s srcem in dušo. In tako se je vrgel na delo na strokovnem področju. Bil je organizacijski človek, ki je znal delati, ki je iskal in tudi vedno našel rešitve. S svojim nastopom je vedno in povsod prinašal vero v delo in veliko vztrajnost. To je včasih prihajalo navzkriž z njegovo naravo, ki je bila mehka, da, celo poetična. V tem: v žilavost, pri delu in v mehki značaja je združeval osnovne črte našega primorskega temperamenta. Tako je tudi prenašal vse, kar ga je v življenju zadelo. In tega ni bilo malo. Ko ga je hudo nabolj pestilo, takrat se je zaupal redkim prijateljem. Vedno in čez vse pa ga je reševal spomin na rodno vas, na otroška leta v družini, na mater. Josip Rijavec in njegova življenjska pot je spet eden izmed mogočnih do-

kazov, kaj vse lahko stori mati in kako se njeni nauki obrestujejo še dolgo, dolgo v življenju. In prav zato se ni prav nič čuditi, da je vedno izrekel željo, naj bi bil njegov kraj počitka prav Trnovo. Tu, ob očetu, sredi primorskega sveta, kjer ni le lepo živeti, temveč tudi mrtev počivati.

Poleg organizacijskega dela (samo koliko kongresov, simpozijev, zborovanj in drugih podobnih oblik sestajanja je vodil sredi bibliotekarskih vrst od Ljubljane do Sarajeva in Cetine in Reke itd.), pa je tudi sam ali v sodelovanju s kolegi napisal nekaj bibliografskih del (Slovenske knjižnice, 1951; Seznam knjig v srbskem in hrvaškem jeziku Delavske knjižnice v Ljubljani, 19; Seznam inozemskih časopisov, ki jih prejema znanstvene in strokovne knjižnice v Ljubljani, 1960; Bibliografski pregled izdaj Primorske založbe Liče v Kopru 1951-1955; vrsta prireditev tablic DK za različne potrebe knjižnic, predmetni katalog, itd.) Pri tem seveda niso všteti številni manjši prispevki, ki jih je objavljajo po strokovnem tisku, slovenskem in hrvaškem. Bil je tudi večkrat delegat na različnih evropskih kongresih bibliotekarjev (tako na Danskem, v Italiji).

Ljubezen do domačega kraja je prišla do izraza tudi na knjižničarskem strokovnem področju. Vedno je znal najti pota, da je lahko stvarno in nesebično pomagal k razvoju knjižničarstva na Primorskem, posebej na Goriškem. Na njegovo pobudo je bila Študijska knjižnica v Novi Gorici, predhodnica sedanjega Goriške knjižnice, deležna posebne pozornosti bibliotekarskih delavcev in fondov v republiki Sloveniji, njegova zasluga je, da je Društvo slovenskih bibliotekarjev pred leti prineslo na Trno-

vo kompletno manjšo knjižnico v dar vasi, veliko njegovega truda se skriva v katalogih naših knjižnic na Primorskem (Nova Gorica, Sežana, Tolmin in še kje, pa tudi v Ljubljani (Delavska knjižnica, Mestna knjižnica).

Toda pri Josipu Rijavcu-človeku je bila najbolj simpatična in zlata vredna tista njegova človeška poteza, s katero si je pridobil simpatije vsakega človeka. Saj je od vsakega zahteval le to, kar je sam imel: poštenost na celi črti, in širino in odprtost. Zato pa je tudi 27. marca t. l. prihitela prav do sem, na skrajni zahodni rob naše domovine vsa jugoslovanska in tuja (italijanska) bibliotekarska javnost, da mu še enkrat izreče svojo zahvalo. In najbrž so se njegovi sorojalki šele ta dan zavedeli, kdo in kakšen mož je izšel iz njihove srede, ko so se od njega poslavljalji v domači cerkvi in ga pospremili na zadnjo pot

MARIJAN BRECELJ

Kulturne novice

Izšla je 6. številka mladinskega mesečnika »Galeb«, ki prinaša nadaljevanje lepe Bevkove mladinske povesti »Mali upornik«. Na uvodnem mestu je objavljena pesem »Vstajenje«, ki sta jo napisali Tanja in Živa Feigel, ilustriral pa Robert Hlavaty. Tudi ostala vsebina je zanimiva, kot npr. članek o zimskem spanju živali. List je zelo lepo ilustriran.

Sedma številka »Pastirčka«, mladinskega mesečnika za otroke na Tržaškem in Goriškem, objavlja med drugim nadaljevanje zanimive povesti z Islandije o dogodivščinah dveh dečkov »Nonni in Manni v gorah«, več člankov o skavtih, nekaj člankov in pesmi z velikonočnimi motivi ter daljše poročilo o prireditvi »Pesem mladih«, pa tudi mnogo dopisov malih bravcev.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

XXXIII.

Pri tem se njuni pristaši živahno pripravajo, kateri od obeh je »pristen« in kateri je »umeten«. Pristaši tradicionalnega, starega knjižnega jezika se sklicujejo na to, da je »riksmaal« (državni govor), kot ga imenujejo, starejši knjižni jezik, da je v njem napisana skoro vsa klasična norveška književnost in da je nastal organsko, vzporedno s splošnim norveškim kulturnim razvojem. Pristaši novega knjižnega jezika, imenovanega »nynorsk« (novonorveški), pa zagovarjajo svojo pobudo s tem, da predstavlja novonorveški jezik današnje stanje norveškega jezika, kot ga govori ljudstvo, in da je zato primernejši, da odraža tudi v literaturi današnjega ljudskega duha in civilizacijsko stopnjo. Ljudem — tako pravijo — je bližje in ga zato občutijo intimnejše, smatrajo ga za bolj svojega. Vsekakor je bolj »norveški«.

Jezikovno vprašanje posega tudi v politiko. Leve stranke, ki hočejo biti ljudske, se zavzemajo bolj za novonorveški knjižni jezik in njihovi časniki izhajajo po večini v tem jeziku. Tudi bolj na levo nagnjeni pisatelji pišejo največ v tem knjižnem jeziku. Sredina in »hyöre« — desnica — pa vztrajata v glavnem pri starem knjižnem jeziku, čeprav se postavljata pri tem na manj »nacionalistično stališče kot leve stranke. Seveda si pod norveško »desnico« ne smemo predstavljati tiste-

ga, kar pomeni »desnica« v Italiji. Norveška »desnica« so konservativci, ki pa so desetkrat naprednejši kot marsikakšni »levičarji« in »revolucionarji« v srednji in južni Evropi. Desnica, levica in sredina so na Norveškem samo tradicionalni izrazi, ki pa nikakor ne odgovarjajo več naših pojmov o političnih tendencah.

Če je možno reči o demokratih, da so »zagrizeni«, so to Norvežani. To prihaja do izraza ne le v vsem življenju norveškega naroda, v njihovi ustavi in politični ureditvi, v njihovem fisku in presoji svetovnega dogajanja, ampak tudi in zlasti še v javnih diskusijah. Nihče se ne zgraža, če ima kdo malo bolj samosvoje misli in jih izrazi n. pr. v dopisu kakemu listu. Te dopise v norveških listih je vedno prijetno brati. Ljudje v njih vedno obravnavajo stvari, ki so zanimive in aktualne tudi za javnost, ter se ne boje izraziti svojih misli. Dopisi so vedno podpisani s polnim naslovom (navedena je tudi ulica, mesto itd.) Razpravljajo pa o vsem mogočem, od norveške politike in narodnih problemov do vojne v Vietnamu, verskih vprašanjih in športu. Športne zadeve, zlasti kar zadeva zimske športe — skakanje, teke in drsanje ter seveda hokej — pojmujejo kot nacionalne in zelo aktualne probleme, ki vsakogar zadevajo.

(dalje)

Sodobno kmetijstvo

Kraški muzej in kmetijstvo

Zdaj ko se je tržaška pokrajinska uprava odločila storiti vse potrebno za čimprejšnjo ustanovitev Kraškega muzeja, lahko z večjim optimizmom gledamo na dejansko uresničitev te pomembne pobude. Ker je kmetijska dejavnost bila stoletja glavna gospodarska dejavnost v naših krajih, bo zato tudi zelo verjetno še najbolje in najpopolneje zastopano. Toda traktor že dolgo vlada tudi na naši planoti, zato je skrajni čas, da rešimo, posebno glede vprege pa tudi obdelovalnega orodja vse, kar se še rešiti da.

Ena izmed najvažnejših nalog tovrstnega muzeja je v zbiranju in prikazovanju predmetov, ki so jih nekoč ljudje uporabljali pri svojem delu. Prikazovanje določenih dejavnosti pa se tem bolje posreči, čim bolj poznamo predmete, s katerimi so te dejavnosti v zvezi. Drugod po svetu so takšni muzeji zelo prostorni (večkrat na prostem), saj morajo prikazovati pomembne izseke nekdanjega življenja.

KAJ SO DRUGOD NAREDILI?

Mogoče ni odveč, da tudi pri naših bralcih vzbudimo pozornost za idejo etnografskega muzeja.

Drugod so že zdavnaj razumeli, da v muzeje ne spada samo visoka umetnost, ampak tudi vsakodnevni predmeti, preproste hišne potrebščine, ki pa so tudi del kulture, človeške zgodovine in napredka. Severne dežele dajejo v tem oziru dober zgled, saj se že dolgo bavijo z ljudsko umetnostjo, ki jo pridno zbirajo in in primerno prikazujejo. Švedski so prvi etnografski muzej ustanovili že leta 1891 na Skansenu blizu Stockholma. Od takrat je v središču pozornosti domačih in tujih obiskovalcev. Letno ga obiščeta približno dva milijona oseb. Švedom so sledili Danci, pozneje še Finci, ki so v Turku cel mestni okraj spremenili v obrtniški muzej. Tudi Nemci so mnogo storili na tem področju. Romanske dežele se doslej niso preveč izkazale. V Italiji se je zganila nedavno pokrajina Trento, pred kratkim pa Južni Tirolici. Od vzhodnih dežel so mnogo naredili Romuni in Bolgari, ki so postavili pod spomeniško varstvo vrsto vasi. V sosedni Jugoslaviji imajo tudi precej posluha za tovrstne pobude.

ZASLUGE ZADRUGE NAŠ KRAS

Že ti podatki nam povedo, kako je drugod zanimanje za kulturno dediščino živo in močno prisotno v življenju tamkajšnjega prebivalstva. Skrajni čas je, da se tudi mi zganimo. Nihče namreč ne more pričakovati, da se bodo predmeti, ki so jih nekoč uporabljali pri kmetovanju, kar sami od sebe ohranili. Največja zasluga zadruga Naš Kras je v tem, da je v ljudeh zbudila zanimanje za dediščino preteklosti, tako da se takšna zapuščina ne uniči ali izgubi po nepotrebnem in nemarnosti. Ustanovitev Kraškega muzeja bo prvi korak k načrtnemu zbiranju in ohranjanju naše skupne kulturne dediščine.

POTREBNA JE FILMSKA DOKUMENTACIJA

Nagli razvoj sodobne civilizacije narekuje tudi potrebo po čim izčrpniji in pospešeni dokumentaciji o preteklosti. Mogoče ne

bi bilo odveč misliti tudi na filmsko dokumentacijo, saj ni dovolj, če razne predmete samo zbiramo in hranimo. Potrebno je namreč tudi prikazati, kako se določeni predmeti izdelujejo, kako se uporabljajo. To naj ne bi veljalo samo pri raziskovalcih šeg, iger ali plesov, temveč tudi za kmečka opravila. Tudi ta se dan za dnem potaplja v nezadržnem prodoru novega. Reševati je treba tudi skromne priče življenja in dela naših staršev in dedov.

Deželna uprava trosi precej sredstev za filme, ki prikazujejo zanimivosti dežele. Dežela naj poskrbi, da bi se na tem področju storilo nekaj, kar bi zanimalo Slovence. Mogoče bi bilo bolje, da ne bi trosili sredstev za sinhronizacijo že posnetih filmov, ki so prav gotovo tudi zelo zanimivi. Bolje in nujno potrebno bi bilo, da se v program snemanja filmov in dokumentarcev z deželno tematiko vključi nekaj, kar nas neposredno

zadeva. Prag gotovo imajo strokovnjaki za etnografska vprašanja tudi o tem že zelo jasne pojme in dosti načrtov.

Naši kmetovalci bodo dosti naredili, če bodo predmete, ki jih imajo doma, primer-no spravili (pa čeprav jim od določenega orodja manjka to ali ono) in jih pozneje dali na razpolago muzeju. Posebno dragocene bodo fotografije, slike ali pa opisi orodja in delovnih postopkov, ki so šli v izgubo ali pozabo. Naše podeželje ima priložnost, da se v vsesplošni tok prizadevanj za varstvo narave in ohranitev kulturne dediščine aktivno vključi in izkaže.

Vladimir Vremec

—0—

KRAJINSKA ZAŠČITA NA BAVARSKEM

Bavarska je prva evropska dežela, kjer je »Ohranitev zdravega okolja« del kmetijske zakonodaje. Sedaj pripravljajo načrt za zemljiško izrabo, razne gozdnogojitvene načrte in krajinske načrte. Tam, kjer je za zaščito krajinskih značilnosti potrebno ohraniti določene kmetijske dejavnosti, so predvideni dažavni denarni prispevki.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

KOŠARKA

BOR - PRO PACE 50:42 (25:17)

Po nedeljski zmagi seje Bor končno vsidral na sredino lestvice moške D lige in si tako skoraj dokončno zagotovil obstanek v tej ligi. Proti eni najbolj grobih moštev so naši predstavniki zaigrali zanesljivo ter premišljeno z namenom, da na vsak način dosežejo zmago. Čeprav so gostje nastopili z rezervami (košarkarska zveza je namreč zaradi izgredivov ter grobe igre izključila kar pet igralcev prvega moštva), so se izkazali za zelo kremenito ekipo, ki se je borila do konca z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi. Pri plavih je odsotnost Petra Starca zamenjal z uspehom Rudež, ki je obenem bil tudi najboljši strelec. Zadovoljivo je tudi zaigral Ambrožič, ki se je zlasti izkazal na odbitih žogah tako v napadu kot v obrambi; na žalost pa si je kmalu naivno nabral pet osebnih napak in je tako moral z igrišča že v prvih minutah drugega polčasa.

Tudi to prvenstvo se naglo bliža koncu in lahko smo nadvse zadovoljni z uvrstitvijo naše ekipe in zlasti z velikim številom obetajočih igralcev, ki so jih skrbno pripravili prof. Mari in njegovi mladi sodelavci.

NOGOMET

ZARJA - VESNA 1:1 (0:1)

Domači derby tretje amaterske lige, ki je bil vreden skoraj vsega prvenstva, se je končal brez zmagovalca in tako pustil vse pri starem. Na vrhu lestvice je še vedno Breg s točko prednosti pred Bazovci, ki pa imajo tekmo manj. Zmagovalac se bo tako odločil s posrednim bojem med vodečima moštvoma in šibkejšimi ekipami.

Nedeljska tekma je privabila na rob bazovskega pravokotnika kakih 2000 navijačev obeh moštev, ki so burno pozdravljali vsak napad svojih ljubljencev. Agonistično je bila igra veljavna in tudi grobosti je bilo bolj malo, čeprav so vsi čutili važnost tekme. Tu gre predvsem zaasluga odličnemu sodniku, ki je znal stalno, tudi v nekaj kritičnih trenutkih, držati igralce pod nadzorstvom. Obe naši ekipi sta nam prikazali zadovoljiv nogomet in videli smo lahko nekaj res dobrih posameznikov. Prav ob tej tekmi se je slovenskemu športniku zastav-

ljalo vprašanje: Čemu v nogometu toliko tuje-rodcov v vsaj po imenu naših ekipah? Prepričani smo, da bi lahko z izključno domačimi nogometaši sestavili tudi kakovostno ekipo, ki bi lahko nastopala v višjih amaterskih ligah. Tega problema se je z vso resnostjo lotila novoustanovljena Slovenska športna zveza in večina naših društev se tega važnega vprašanja zaveda in je na tem, da v najkrajšem času odpravi to našo že kronično nogometno anomalijo.

V prvi amaterski ligi Vesna nadaljuje s serijo porazov in igralci so se že vdali v svojo usodo t.j., da bodo prihodnje leto nastopali v nižji ligi. Proseško Primorje pa se s spremenljivo srečo še vedno bori za obstanek v drugi ligi, kar je zaradi kakovosti direktnih tekmecev precej težko. Ostala naša moštva, ki nastopajo v tretji ligi, se častno borijo, čeprav prevečkrat zapravljajo točke brez potrebe.

NAMIZNI TENIS

Po zaključku raznih prvenstev ter deželnega tekmovanja, ki je veljalo za vstop v državni finale v Fluggi-ju, naši pingpongaši še vedno resno trenirajo. Med velikonočnimi počitnicami je Zveza športnih društev organizirala na sedežu »Sokola« zelo uspešno pripravo vseh naših najboljših atletov. Priprave je vodil eden najboljših slovenskih trenerjev, ki se je zelo pohvalno izrazil tako o mladinkah Krasa kot o mladincih Sokola. Prepričan je, da bodo z resnim delom pod strokovnim vodstvom Boleta lahko še dosegli dobre rezultate tudi v državnem merilu.

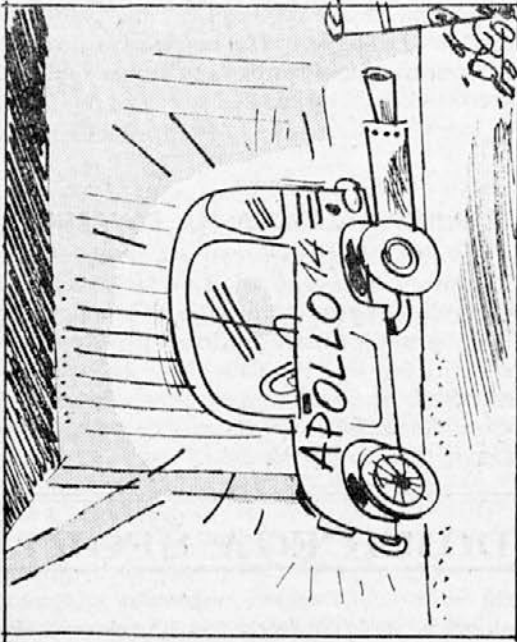
Igralci nabrežinskega Sokola se trenutno udeležujejo zaključne faze pokrajinskega tekmovanja za tržaški pokal, ki je namenjen mladincem ter tretjekategornikom. Cattonar, Ukmar, Fabjan ter Radovič so prvo finalno tekmo zmagali z gladkim 6:0 in tako postavili resno hipoteko na dokončno osvojitve prvega mesta in s tem prestižnega pokala. Edipi resni tekmecev je ekipa C.G.S., ki si je pred nedavnim priborila pravico nastopanja v A ligi, ki pa na tem tekmovanju nastopa brez svojih najboljših igralcev. Ostali dve moštvi ARAC in ACLI pa ne bi smeli delati nikakih preglavic našim predstavnikom.

ketna

APOLLO 25

3
Riše in piše Em-Be

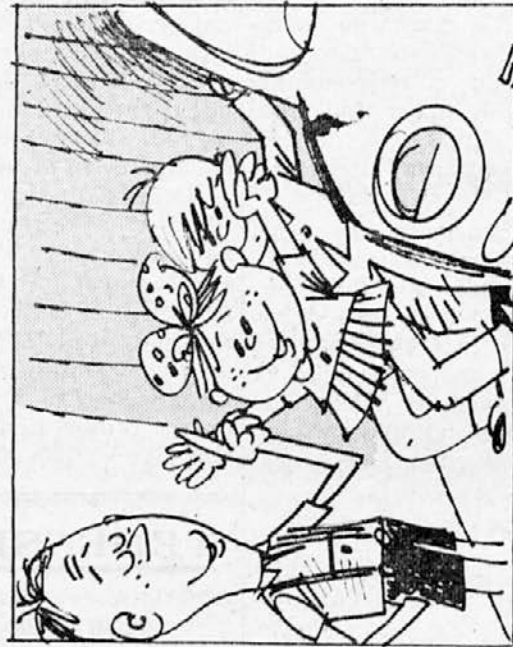

veličastno šobo pod zadkom in zasvetile so se mu oči.

»Ime bomo dali tej naši kračiči« je dejal.

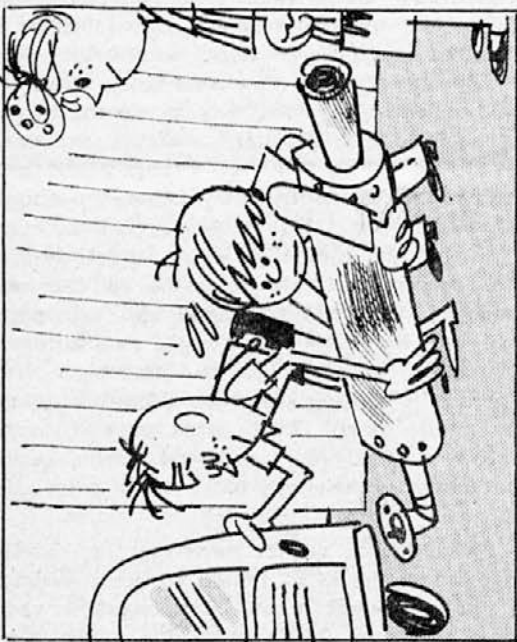
»APOLLO! APOLLO 25!«

»Sijajno! Srif si, Gregor!« sta zakrillala Blaž in Urška, Gregor pa je ime napisal na bok vozila.

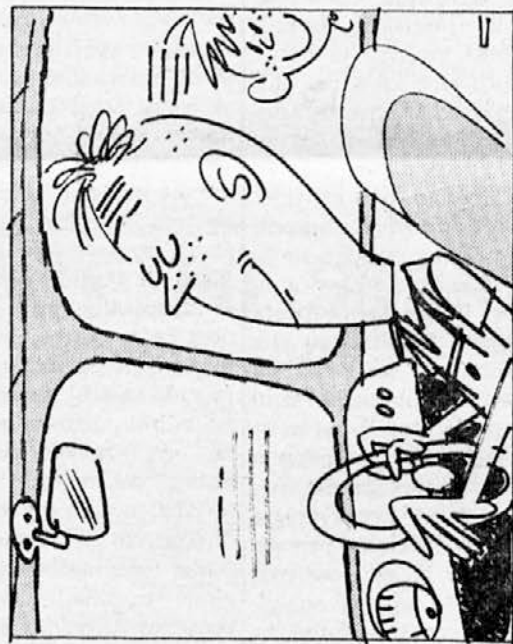
»Po mestu se peljimo!« je poskočila Urška.

»Počasi Urška, počasi!« je miril Gregor. »Čez glavo še boš imela vožnje! Najprej bo mo pripravili prtjago, ti pa boš avto pred potovanjem še enkrat oprala!« Gregorjeva je obveljala.

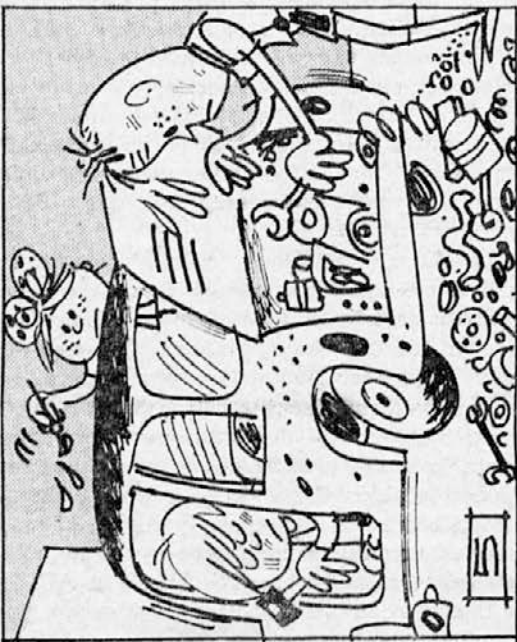

di tega! Blaž je skočil k DINOSU, ODPADU po domače, in privlekel glušnik, ki bi lahko krasil največji avtobus, najtežji tovornjak, ne le ubogega fička! Meter in pol je meril v dolžino, kot sulec iz Krke in pritrjen pod fička je spominjal na šobo vesoljske rakete!

Ogledoval si je dolgi Gregor vozilo s to

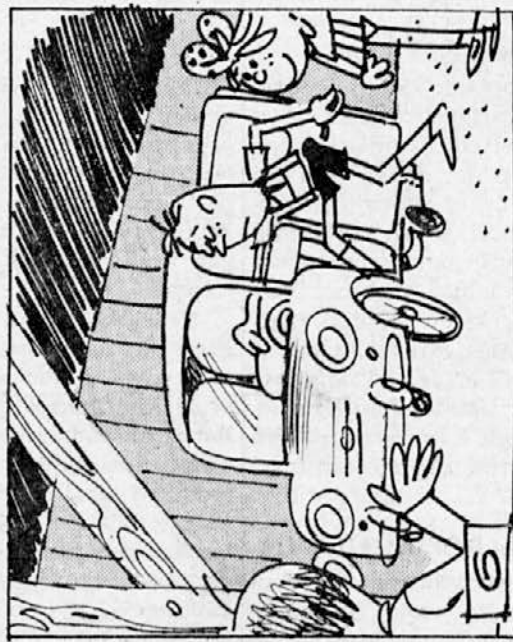
po lopi kot lokomotiva! Rdečica je zalila okrogle obraze. Niso bile zaman ogleide znojaja, ki so jih naši junaki pretočili pod pokrovom motorja! Ni šlo v nič pet kilogramov vijakov, ki so jih vgradili vanj, ko star kavni mlinček, budilka in električni likalnik...

5. In so zapela kladiva, klešče ter ključi. Pa čopiči! Trdna volja in iznajdljivost sta pokazali svojo moč. V pičem tednu je bil fičko lepši kot na dan svojega rojstva na pragu tovarne!

Manjkal mu je le še nepomemben del Glušnik ali »auspuf« po domače!

Niso si delali sivih las naši mojstri zara-

6. Niso čakali naši junaki, da se posuši napis.

»Sem z bencinom!« je ukazal Gregor. Urška je izpod jopice potegnila steklenico bencina — tistega s police, za madeže.

Gregor je napolnil tank in sedel za volan. Motor je zapel kot grlica in potegnil